

VETERINARSKI NASVETI ZA OKTOBER

Mira Jenko Rogelj, mira.jenkorogelj@vf.uni-lj.si

Oktober je za preživetje neaktivnih mesecev že oblikovana zimska gruča čebel. Ob morebitnih donosih težko prebavljive mane v toplih jesenskih dneh naj čebelarji sledijo navodilom svetovalca za tehnologijo čebelarjenja.

Neprimerna hrana je poglavitni vzrok pojava **griže** in hudih izbruhov **nosemavosti** med prezimovanjem.

Iskanje preventivnih sredstev proti nosestavosti je odveč, dokler ne vemo, kaj je vzrok prebavnih težav čebel. Morebitna parazitarna obolenja (navzočnost flagelarnih in amebnih povzročiteljev ter nosestavosti) bodo potrdile oz. ovrgle **laboratorijske preiskave vzorcev čebel**. Za ugotovitev stanja v posameznih družinah, je treba iz vsake družine posebej nabrati 20 do **30 najstarejših čebel** ali svežih mrtvic oz. čebel z bolezenskimi znaki. Vzorec čebel moramo nujno shraniti v zračno embalažo, ga označiti s številko panja, SI številko stojišča, naslovom čebelarja in ga takoj oddati v najbližji laboratorij VF, NVI. Če vzorca ne morete dostaviti v laboratorij, ga v zračni embalaži globoko zamrznite. Ob pričakovanih natančnejših informacijah glede zdravstvenega stanja čebeljih družin oz. ob pojavu kliničnih znakov kužnih bolezni čebel, takoj pokličite za pomoč veterinarja VF, NVI.

Oktober usmerimo vso svojo pozornost v **ugotavljanje števila varoj v vseh čebeljih družinah**, saj se bomo na ta način izognili morebitnemu nepotrebemu obremenjevanju družin z zdravili.

Izvedbo zimskega zatiranja varoj priporočam v družinah, v katerih so v **enem tednu naravno odpadle več kot tri varoje**, in to takoj, ko se izleže vsa zalega. Uspešnost zatiranja je odvisna od usposobljenosti čebelarja in ustrezne predhodne priprave družin s čiščenjem prizidkov in nadzidkov v panjih. Datum zatiranja izbiramo med izletnimi dnevi, ko sta čebelam omogočeni morebitno nujno iztrebljanje in zadovoljitev potrebe po vodi. **Zdravila** skupaj z vsemi potrebnimi navodili za uporabo **zagotavlja veterinarska služba**.

Po zatiranju je nujna **skrbna kontrola stojišča**, med katero brez povzročanja hrupa in vznemirjanja čebel preverimo prehodnost panjskih žrel. Nekateri čebelarji imajo še nekaj dni po zatiranju težave s povečanim osipom čebel. Ta pojav je lahko posledica neposrednega vznemirjenja družine pred začetkom zdravljenja, prevelike obremenitve družine z varojami zaradi odlašanja zatiranja, predoziranja zdravila, neupoštevanja vremenskih razmer...

Obvezno preverjanje testnih vložkov na panjski podnici nam bo dalo informacijo o številčnosti varoj na dolgoživih čebelah. Če odpadla varoja po predpisani kontroli še živi, uporabljeno zdravilo ni več dovolj učinkovito. **O morebitnih sumih odpornosti varoj proti zdravilom takoj obvestite pristojnega veterinarja**.

Septembra je čebelarje, predvsem pa čebelje družine vznemirilo nekaj pojavov množičnejšega vdora nočnih metuljev, imenovanih **smrtoglavce**, *Acherontia atropos* (Linnaeus, 1758). Metulj, podoben orjaški večji, je znani škodljivce v čebelji družini, njegove razvojne oblike – bube najdemo v obdelani zemlji. Ob topli jeseni se vdori smrtoglavcev lahko nadaljuje še oktobra. Po zaužitju odkritih medenih zalog v panju postanejo težki, izhod iz panja jim preprečijo tudi čebele. Te posrkajo in odstranijo mehke dele metulja, skelet pa obdelajo z zadelavino. Tako zgodaj spomladi najdemo na podnici panjev propolizirane skeletne ostanke smrtoglavcev. Ti škodljivci lahko zelo razburijo in dlje časa vznemirjajo čebelje družine.

Slika 1: Smrtoglavec, *Acherontia atropos* (Linnaeus, 1758) na obisku pri čebelah (vir: <http://www.whatsthatbug.com> in www.bioimages.org.uk)

Slika 2: Propoliziran skelet smrtoglavca na panjski podnici (vir: <http://www.arnia.co.uk>)

Slika 3: Razvojna oblika – buba – smrtoglavca v zemlji (vir: <http://www.it.wikipedia.org>)